

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הווי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב.)

פרשת שלח

בעלמא, ותלה שם שנחלקו בזה הראשונים, והביא עוד מדברי
האחרונים בזה, עיי"ש.

- ג -

ומעתה להצד שאיסור תחומין הוא מצד לתא דמלאכה,
וגדר איסור תחומין הוא כמו בשאר המלאכות שמלאכה
שאי"צ לגופה פטור, אי"כ לכאוי נראה לומר דגדר היציאה
האסורה מה"ת, הוא רק ביציאה כדרך שאדם יוצא באופן
הרגיל, והיינו שהאדם יוצא ממקומו כיון שהוא צריך ללכת
למקום אחר.

אך בכה"ג שהאדם אינו צריך ללכת למקום אחר, וכל
הסיבה שהוא יוצא ממקומו הינה רק מחמת שמחפשים אחריו
להורגו, ולכן הוא חייב לברוח ולצאת ממקומו, אי"כ בכה"ג
לכאוי י"ל דמעשה היציאה שלו מהתחום מוגדר כיציאה
שאינה צריכה לגופה.

[וכענין מה שמצינו במלאכת הוצאה (שבת צג.): שהמוציא
את המת חשיב כהוצאה שאי"צ לגופה, כיון שמהות ההוצאה
שם אינה שווה לגדרי מלאכת הוצאה שאסרה התורה עיי"ש, -
ואכמ"ל בכל הגדרים וחשיטות שנאמרו בביאור גדר מלאכה
שאצ"ל"ג].

- ד -

ומעתה כד נימא הכי שוב צ"ע, איזה היתר הי' למרגלים
להמשיך בדרכם ולצאת מהתחום בשבת, והרי אע"פ שהייתה
להם סכנת נפשות אילו היו מתעכבים במקומם, **אך מ"מ הרי**
מחמת הפיקוי"ג הם יכלו ללכת אחורה, לכיוון ההפוך מהכיוון
שהם רוצים ללכת אליו.

ואם הם ילכו אחורה, אי"כ מה"ת הם לא יעברו באיסור
תחומין כלל, כיון שהויא כמלאכה שאי"צ לגופה, שהרי
מצידם אינם רוצים כלל ללכת אחורה, וכל סיבת יציאתם
מהתחום הינה רק מחמת שהם חוששים לסכנה אם ישארו
במקומם, ולכאוי הרי זה כמלאכה שאי"צ לגופה וכמבואר.

ומשא"כ כאשר הם המשיכו בדרכם קדימה, הרי הם עברו
בזה על איסור תחומין, כיון שהם היו צריכים לגופה של
היציאה מהתחום, כיון שהם רצו להמשיך ללכת קדימה גם
לולא הפיקוי"ג.

ואי"כ נמצא שלא הי' להם היתר ללכת קדימה, כיון
שבצעם יכלו להינצל מהסכנה גם בלא לעבור על איסור
תחומין כלל, אילו היו הולכים אחורה, - ואי"כ שוב צ"ע איזה
היתר הי' להם להמשיך בדרכם קדימה ולעבור על איסור
תחומין בשבת.

- ה -

ויש מקום לפלפל וליישב בזה, ע"פ משי"כ הנצי"ב
ביהעמק דברי (פרשת קורח - יז, יב, ביהרחב דברי), שאדם
שעומד ביו"ט שחל בערב שבת, והוא יודע שמחר בשבת קודש

וישלח אתם משה לתור את ארץ כנען ויאמר אליהם עלו
זה בנגב ועלייתם את ההר: ... וישבו מתור הארץ מקץ
ארבעים יום: (יג, יז-כה).

ופירש רש"י וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום -
והלא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה היא, ומהלך
אדם בינוני עשרה פרסאות ליום, הרי מהלך ארבעים יום מן
המזרח למערב, והם הלכו אורכה ורוחבה, - אלא שגלוי לפני
הקב"ה שיגזור עליהם יום לשנה, קיצר לפנייהם את הדרך'
עכ"ל, - ומקור הדברים במדרש תנחומא.

ומבואר בזה שלולא הנס שהי' להם בקיצור הדרך, הם
היו הולכים בארבעים יום ארבע מאות פרסה מן המזרח
למערב, - ועולה מזה שהמרגלים הלכו כרגיל גם בשבתות
שבתוך הארבעים יום, ולכן לפי החשבון של י' פרסה ליום,
הם היו צריכים להספיק בארבעים יום ארבע מאות פרסה, -
ורק מ"מ הי' להם נס שהקב"ה קיצר לפנייהם את הדרך.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה להסוברים דאיסור תחומין בשבת הוא איסור
מדאוי, צ"ע טובא איזה היתר הי' למרגלים ללכת בשבת י'
פרסה, ולעבור על איסור תחומין בשבת.

[**ואין לתרץ** דכיון דהיי' להם נס שהקב"ה קיצר להם הדרך,
לכן יתכן לומר שבאמת בשבתות הם לא הלכו י' פרסה, ומי"מ
זה מסתדר עם המציאות שהדרך ארכה להם רק מ' יום, כיון
שבין כך הי' זה בדרך נס, - דאין לתרץ הכי, משום שכל מה
שאנו באים לדון להלן, הוא רק על מה שמבואר בתנחומא
וברש"י, **שלולא הנס של קיצור הדרך, בארבעים יום הם היו**
מספיקים ללכת ארבעים פרסה וכני"ל, ועי"ז יש לדון כיצד
החשבון יתיישב עם השבתות שבתוך המ' יום].

ולכאוי יש לומר בזה, שאילו המרגלים היו נחים בשבת
ומתעכבים במקום אחד, הם היו נכנסים בזה לסכנת נפשות,
שיושבי ארץ כנען ישימו לב אליהם ויתפסו אותם, ולכן הם
היו מוכרחים ללכת גם בשבת, שהרי פיקוי"ג דוחה את כל
התורה, - (והם לא יכלו ללכת לאט מהרגיל, כיון שהם היו
מעוררים עיי"ז חשד, בכך שהולכים בצורה משונה).

- ב -

אמנם אכתי צ"ע טובא בזה, משום דהנה יל"ע
להסוברים שתחומין מדאוי, האם מה"ת מותר לאדם לצאת
מהתחום בכה"ג שהיציאה אינה צריכה לגופה, וכמו בשאר
המלאכות שקיי"ל שכשהמלאכה אינה צריכה לגופה פטור
מדאוי, - אוי"ד דהאיסור של תחומין הינו איסור בפני עצמו,
ואינו שייך לגדרים שנאמרו בשאר המלאכות האסורות
בשבת, ואין בו את הפטור של מלאכה שאינה צריכה לגופה.

והנה עי"ז בקה"י (עירובין ס"ו טז) שדן בזה באריכות,
האם איסור תחומין הוא מצד לתא דמלאכה אוי"ד איסורא

קדימה ולעבור באיסור תחומין בשבת, ואע"פ שיכלו להינצל מהסכנה בדרך היתר אילו היו הולכים אחורה וכנ"ל.

- ח -

ובאמת י"ל, דבנידוד"ד גם לדעת הנצי"ב לא הי' להם היתר לעבור היום באיסור הקל של תחומין, בכדי לחסוך את האיסור החמור של הוצאה בשבתות הבאות, - כיון שכל דברי הנצי"ב הינם רק כבה"ג שהסכנה עתידה לבוא על האדם מחר בשבת **בעל כרחו**, שבכה"ג ס"ל להנצי"ב, שכבר בער"ש יש לו היתר לחלל יו"ט מדין הקל הקל תחילה, ואע"פ שהסכנה תבוא רק מחר.

אך כבה"ג שיש לאדם בחירה, והוא יכול להינצל מהסכנה של מחר בלא לחלל שבת כלל, ורק מ"מ הוא רוצה להכניס את עצמו לסכנה מחר (בגוונא שמותר לו להכניס עצמו לאונס, ואכמ"ל), והוא יודע שלאחר שיהי' בסכנה יהי' לו היתר של פיקוי"ג, - אזי כבה"ג לכאוי י"ל, דגם לדעת הנצי"ב פשוט שאין לו היתר כלל לחלל את היו"ט היום, בכדי להינצל מהחילול שבת של מחר.

כיון שכיום הוא הרי אכתי לא הכניס את עצמו לסכנה, **ובידו הדבר**, ופשוט שבכה"ג אין לו היום את ההיתר של הקל הקל תחילה, - **ואם יחלל את היו"ט היום, אין זה מוגדר כמכניס עצמו לאונס של פיקוי"ג, אלא הרי הוא מחלל יו"ט במזיד**, ודו"ק.

- ט -

וא"כ שוב י"ל, שכאשר המרגלים היו בתחילת הילוקם בארץ כנען **בדרך הלון**, הם לא יכלו לעשות אז את החישוב שהבאנו לעיל, שאם בשבתות הם ילכו אחורה, יגרם מחמת כך שהשהות שלהם בארץ כנען תתארך מאוד, ויאצלו לחלל עוד כמה שבתות באיסורי הוצאה, ולכן עדיף להם ללכת קדימה ולעבור באיסור תחומין הקל וכנ"ל.

משום שהרי בידם הי' הדבר לחזור למחנה ישראל, ולהפסיק את השהות בארץ כנען, - ולכן לא יהני בזה מה שהם יודעים היום, שבכוונתם להלך בשבועות הקרובים בכל ארץ כנען לאורכה ולרוחבה, וא"כ בשבתות הבאות הם יהיו במצב של סכנה שיתיר להם להוציא עימם בשבת את המזון והצידה שעימם.

דמ"מ זה לא יחדש להם היתר לחלל שבת כבר היום מחמת כך, משום שהרי הדבר תלוי בידם, וכבה"ג לכאוי פשוט שגם לדעת הנצי"ב אין היום את ההיתר של הקל הקל תחילה.

וא"כ גם לדברי הנצי"ב הנ"ל שוב צל"ע, איזה היתר הי' למרגלים להמשיך בדרכם קדימה ולעבור באיסור תחומין בשבת, ואע"פ שיכלו להינצל מהסכנה בדרך היתר אילו היו הולכים אחורה וכנ"ל.

ואולי יש ליישב בזה, שאם בשבתות המרגלים היו הולכים אחורה, ובימי ראשון שוב היו הולכים קדימה, הדבר הי' מעורר את תשומת ליבם של יושבי הארץ, והי' בזה סכנה גדולה למרגלים, ואולי לכן הי' להם היתר להמשיך ללכת קדימה בשבת, ויל"פ.

יהי' בסכנת נפשות ויהי' מוכרח לחלל שבת, - אזי יותר טוב שיקדים לעשות את המלאכה ביו"ט שהוא איסור קל יותר מחילול שבת, בכדי להינצל מהחילול שבת שיגרם מחר.

ואע"פ שכעת ביו"ט הוא לא מוכרח לעשות את המלאכה, שהרי אכתי אינו נתון בסכנה, אך מ"מ טוב יותר להקדים ולעשות את המלאכה ביו"ט, בכדי להינצל מהחילול שבת החמור של מחר, עכ"ד.

- י -

ולפי"ז יש לפלפל וליישב בנידוד"ד, הדנה י"ל דהמרגלים נטלו עימם כל העת אוכל ושתייה וכדו' בכדי שיוכלו להתקיים בדרך, וגם בשבת הותר להם לטלטל את הצידה עימם מחמת פיקוי"ג, שהרי א"א לחיות בלא מזון.

ומעתה י"ל דאם המרגלים היו הולכים בשבתות אחורה, א"כ כל השהות שלהם בארץ כנען הייתה מתארכת מאוד, **והם היו משתהים מחמת כך בארץ כנען עוד כמה שבתות**, משום שבכל שבוע הם היו מתאחרים מחמת כך ב' ימים יותר, מאשר אילו היו הולכים קדימה גם בשבת (ואכמ"ל בחשבון הדברים), ודו"ק.

ולפי"ז נמצא שאם הם ילכו אחורה בשבתות, א"כ יהיו להם יותר שבתות שיצטרכו לחלל בהם את השבת באיסור הוצאה (של הוצאת המזון והצידה שלהם), ואיסור הוצאה הוי איסור חמור שעונשו סקילה.

ומשא"כ אם ילכו קדימה בשבת, יחסכו את החילול שבת של הוצאת המזון והצידה בכמה שבתות, ויעברו בזה רק באיסור תחומין, שהוא איסור קל יותר מאיסור הוצאה, וי"ל דלכן הותר למרגלים ללכת קדימה בשבת, כיון שהם חסכו עי"ז שלא יצטרכו לעבור בעוד כמה שבתות באיסור החמור של הוצאה בשבת.

[ואמנם אכתי יל"ע בזה ע"פ דברי הר"ן (יומא ד:), שס"ל שעדיף לעבור על איסור א' חמור, מאשר לעבור על הרבה איסורים קלים, - וא"כ יל"ע בנידוד"ד בכמה איסורי תחומין המרגלים יעברו אם ילכו קדימה, לעומת כמה איסורי הוצאה נוספים (בשבתות הנוספות) הם יעברו אם ילכו אחורה, (והדבר תלוי בכמות החפצים שנטלו עימם, וכמה פעמים עמדו לפוש, לעומת כמה איסורי תחומין עובר אדם שהולך י' פרסאות, - ויש לחשב בזה כמה חשבונות ודינים שנידונו בפוסקים), ואכמ"ל בזה].

- י -

אמנם האג"מ (או"ח ח"ג סי' סט) פליג על דברי הנצי"ב הנ"ל, וכתב שהוא מילתא דמיהא, כיון שביו"ט שחל בערב שבת הרי אכתי אינו נתון בסכנה, ולכן י"ל דאין לו היתר כעת לחלל את היו"ט, ואע"פ שחילול יו"ט קל מחילול שבת, דמ"מ אין לו היתר כעת לחלל את היו"ט, משום שאכתי אינו נתון בסכנה, - ועיקר הדין של הקל הקל תחילה נאמר כבה"ג שהוא כבר נתון בסכנה, ויש לפניו ב' אפשרויות של הצלה, עיי"ש באריכות.

ומעתה לדעת האג"מ הנ"ל, אין לומר כמשי"כ לתרץ לעיל, שהי' למרגלים היתר לעבור היום על איסור תחומין הקל, בכדי לחסוך את האיסור הוצאה החמור שיהי' בשבתות הבאות, - כיון שכשאנו דנים היום, הרי הסכנה וההיתר של פיקוי"ג שיהיו בשבתות הבאות הרי אכתי אינם לפנינו.

וא"כ אין היתר לעבור היום באיסור הקל של תחומין, בכדי לחסוך את האיסור החמור של הוצאה בשבתות הבאות, כיון שהסכנה של השבתות הבאות הרי אכתי אינה לפנינו, ואין בכוחה לחדש לנו היתר לעבור באיסורי שבת קלים היום, - **וא"כ שוב צל"ע, איזה היתר הי' למרגלים להמשיך בדרכם**

לתגובות: קו 'מים זכים' 02-633-5850

המען לתגובות: יצחק זאב כגן
רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית
טל': 1515-271-55442 (תא קולי)
פקס: 02-655-0973 (מערכת נסיונית)
דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM

ניתן לתרום להוצאות הפצת העלון, דרך עמדות 'נדרים פלוס' - [לעבור לקופות נוספות - להיכנס ל'קרבן צרכי הרכיב' - ולגלות לחשבנות המצוינות: 'עלון מים זכים'] - הדברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - ניתן לקבל את העלון במייל, ע"י שליחת בקשה לדוא"ל של המערכת. להנצחת שמות לע"נ ולרפ"ש וכדו' (50), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)